

СЕКЦІЯ 3

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2025-1-5>**Горват Т.Ю.**

*доктор філософії у галузі управління та адміністрування
Карпатського університету імені Августина Волошина
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0804-916X>*

Понзель В.В.

*старший викладач кафедри менеджменту,
фінансів та інформаційних технологій
Карпатського університету імені Августина Волошина
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2841-6011>*

Понзель В.В.

*старший викладач кафедри менеджменту,
фінансів та інформаційних технологій
Карпатського університету імені Августина Волошина
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9391-2401>*

Horvat Tetyana

*Doctor of Philosophy in Management and Administration
Augustyn Voloshyn Carpathian University*

Ponzel Viktor

*Senior Lecturer of the Department of Management,
Finance and Information Technology
Augustyn Voloshyn Carpathian University*

Ponzel Veronika

*Senior Lecturer of the Department of Management,
Finance and Information Technology
Augustyn Voloshyn Carpathian University*

ІНТЕГРАЦІЯ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФІНАНСОВИЙ РИНОК: АДАПТАЦІЯ ДО ЗМІН ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ

INTEGRATION OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS INTO THE FINANCIAL MARKET: ADAPTATION TO CHANGES AND NEW OPPORTUNITIES

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено висвітленню процесу інтеграції вітчизняних неприбуткових організацій у фінансовий ринок. Розглянуто вплив змін різного характеру на діяльність таких інституцій, наголошено на важливості їх адаптації до нових фінансових реалій з метою забезпечення стабільності та досягнення соціальних цілей. Обґрунтовано, що, попри відсутність прибуткової складової, неприбуткові організації активно використовують різноманітні фінансові інструменти та механізми для залучення ресурсів. Підкреслено роль сучасних технологічних рішень та альтернативних форм фінансування, які відкривають нові можливості для неприбутківців. Аргументовано, що здатність неприбуткових структур адаптуватися до змін законодавства є ключовою умовою для успішного виконання соціальних ініціатив. Акцентовано на важливості активного пошуку нових можливостей для залучення фінансування з метою забезпечення фінансової стабільності та розвитку соціальних проектів.

Ключові слова: фінансовий ринок, фінансова система, неприбуткові організації, фінансові ресурси, фінансові інструменти.

ANNOTATION

The article examines the integration of non-profit organizations into the financial market, focusing on their ability to adapt to dynamic changes and maintain stability while achieving social goals. The study explores the challenges non-profits face in navigating a fluctuating financial environment, marked by market volatility, currency instability, and shifting socio-political conditions, all of which require flexible financial approaches. It is argued that non-profit organizations must constantly adapt their financial strategies to successfully integrate into the financial market. This adaptability is critical to achieving their social missions and ensuring long-term sustainability, especially since most non-profits depend on external funding. The article underscores the importance of utilizing both traditional and innovative financial instruments to secure the necessary resources for sustainable development. Despite their lack of profit orientation, non-profit organizations are highlighted as key participants in the financial market, using financing mechanisms, investments, and financial tools to support their operations and fulfill their social objectives. Technological advancements and alternative financing methods are also discussed, as they present new opportunities for non-profits to diversify their funding sources

beyond traditional channels. The article stresses the impact of legislative reforms, which create new funding opportunities that were previously unavailable or restricted, and emphasizes the need for non-profits to adapt to these changes by adjusting their financial strategies to leverage these new possibilities. The study argues that, despite their non-profit nature, these organizations play a vital role in the financial market. Non-profits must continually refine their financial strategies in response to changing economic conditions, legal reforms, and technological trends. Their ability to adapt to these shifts using new financial tools and mechanisms is essential for ensuring their sustainability and the successful achievement of their social missions. Furthermore, by actively seeking new funding opportunities, non-profits can ensure not only financial stability but also the continued growth and impact of their social initiatives in an increasingly complex and dynamic financial landscape.

Keywords: financial market, financial system, non-profit organizations, financial resources, financial instruments.

Постановка проблеми. Неприбуткові організації відіграють важливу роль у суспільному розвитку, активно взаємодіючи з державними, приватними та міжнародними структурами, спрямовуючи свої зусилля на досягнення суспільного блага. З метою ефективного та безперервного виконання своїх місій, а також для забезпечення стабільного розвитку, такі організації повинні враховувати різноманітні економічні та фінансові фактори, що безпосередньо впливають на їх діяльність.

У сучасних умовах неприбуткові організації стикаються з численними викликами на фінансовому ринку, який є ключовим елементом економічного перерозподілу ресурсів, включаючи широкий спектр інструментів та учасників. Зміни в економічній ситуації, коливання на фінансових ринках, нестабільність валютних курсів, а також вплив технологічних, політичних і соціальних факторів визначають необхідність гнучкості у фінансових підходах. Адаптація неприбуткових організацій до цих змін є важливою умовою для забезпечення їх фінансової стабільності та досягнення соціальних цілей.

Неприбуткові організації, не орієнтуючись на отримання прибутку, повинні зосереджуватися на ефективному використанні фінансових ресурсів, оскільки більшість з них покладається на зовнішнє фінансування через різноманітні механізми залучення. У зв'язку з цим, для таких організацій важливо постійно адаптувати свої фінансові стратегії, щоб успішно інтегруватися у фінансовий ринок і ефективно використовувати як традиційні, так і нові фінансові інструменти для забезпечення сталого розвитку.

Враховуючи обмежені ресурси та залежність від зовнішнього фінансування, неприбутковим організаціям необхідно впроваджувати стратегічні підходи до управління фінансами, щоб мінімізувати ризики, оптимізувати витрати та підвищити ефективність використання наявних ресурсів, застосовуючи дієві інструменти для досягнення цих цілей, які дозволяють розширювати можливості для залучення фінансування в умовах змін на фінансовому ринку та економічної нестабільності.

Отже, інтеграція неприбуткових організацій у фінансовий ринок, з урахуванням постійних змін та нових можливостей, вимагає від них не лише адаптації до нових фінансових реалій, а й активного пошуку інноваційних шляхів для ефективного залучення та використання ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти функціонування фінансового ринку, як теоретичні, так і практичні, стали предметом досліджень численних науковців, серед яких Смагін В.Л. [1], Іоргачова М.І., Ковальова О.М., Коцюрубенко Г.М. [2], Татарин Н.Б., Беднарчук В.В., Млінцова А.О. [3], Клименко О. В. [4], Бормотова М. В., Бондаренко В.В. [5], Химич І.Г. [6], Волгіна Н.О. [8], Еш С.М. [9] та ін. Наукові праці зазначених авторів сприяли подальшому розвитку досліджень у цій галузі, відкриваючи нові напрямки та углиблюючи розуміння функціонування фінансового ринку в умовах змін.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення процесу інтеграції неприбуткових організацій у фінансовий ринок, зокрема визначення їх функціональної приналежності до нього, а також аналіз їх здатності адаптуватися до змін на фінансових ринках. Стаття акцентує увагу на важливості адаптації до нових економічних, технологічних і законодавчих реалій, а також на можливості залучення фінансових ресурсів за допомогою інноваційних фінансових інструментів, що дозволяють неприбутковим організаціям досягати своїх соціальних цілей.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ринковій економіці роль фінансів і фінансових відносин набуває все більшого значення, що вимагає зміцнення фінансової системи та розбудови вискоелективного фінансового ринку. Така трансформація необхідна для забезпечення стабільного економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та покращення фінансової стабільності. Створення ефективного фінансового ринку є ключовим чинником для оптимального розподілу фінансових ресурсів, підтримки інвестиційної привабливості та сприяння розвитку інфраструктури на всіх рівнях економічної діяльності [1, с. 56].

Розвинений фінансовий ринок є ключовим елементом структури фінансово-економічних відносин, який демонструє ступінь розвитку національної економіки. Сьогодні одним із пріоритетних завдань України є створення висколіквідного фінансового ринку, який буде інтегрований в глобальну фінансову систему. За останні десятиліття значення фінансових ринків у національних економіках всіх країн суттєво зросло. Вони стали важливими механізмами економічного розвитку, сприяючи вирішенню фінансових, інвестиційних і соціальних проблем [2].

Для розвитку фінансового ринку в Україні перспективними є такі заходи: орієнтація реформ на покращення рівня життя населення,

стимулювання заощаджень, посилення потенціалу фінансового ринку, створення умов для розвитку нових фінансових інститутів, підвищення конкурентоспроможності існуючих установ, впровадження міжнародних стандартів надання фінансових послуг, удосконалення системи фінансового моніторингу та контролю, поліпшення інвестиційного клімату, запровадження нових вимог до внутрішнього аудиту та контролю діяльності фінансових інститутів [3, с. 150].

Вітчизняний фінансовий ринок, у рамках економічних відносин, відіграє важливу роль у процесі перерозподілу фінансових ресурсів, виконуючи специфічні функції, які не можуть бути реалізовані іншими елементами фінансової системи, тим самим значно впливаючи на її ефективність, стабільність та здатність до адаптації до змін. У цьому контексті фінансовий ринок забезпечує гнучкість економічної системи, сприяючи оптимальному розподілу ресурсів та підвищенню загальної стійкості економіки країни [4, с. 45].

За своєю сутністю, фінансовий ринок є системою економічних відносин, охоплюючи операції купівлі-продажу фінансових активів через систему фінансових інституцій, при цьому ці процеси регулюються взаємодією попиту та пропозиції [5, с. 201].

Суб'єкти фінансового ринку включають фізичних осіб, юридичних осіб та фінансових посередників, які управляють коштами клієнтів, забезпечуючи дохід та прибуток відповідно до вимог ринку. За формою такі суб'єкти поділяються на господарюючі суб'єкти, домашні господарства, державу та місцеві органи влади, а за функціями – на емітентів, інвесторів, інституційних інвесторів, фінансових посередників та інститути інфраструктури ринку [6, с. 9].

Фінансовий ринок характеризується можливими змінами, з якими можуть стикатися у своїй діяльності його суб'єкти, що спричиняє необхідність адаптації та вдосконалення їх операційних і стратегічних підходів для забезпечення стабільності та ефективності в умовах динамічного середовища, серед яких:

- зміни в законодавчому та регуляторному середовищі, які вимагають адаптації до нових норм і стандартів;
- нестабільність економічної ситуації, що впливає на фінансові стратегії та управління ризиками;
- глобальні фінансові трансформації, що призводять змін в умовах функціонування ринку та впливають на стратегічні рішення його учасників;
- фінансові кризи та нестабільність, що знижують довіру до ринку і потребують корекції стратегій управління ризиками;
- зміни споживчих переваг, що вимагають коригування продуктів та послуг відповідно до нових вимог клієнтів;
- технологічні інновації та альтернативні фінансові інструменти, що змінюють умови конкуренції та способи надання послуг.

Фокусуючись на ключовому аспекті нашого дослідження, а саме ролі неприбуткових організацій у контексті їх адаптації до змін на фінансовому ринку, зазначимо, що такі організації створені для здійснення суспільно корисної діяльності (благодійної, просвітницької, правозахисної, культурної тощо), які не мають на меті отримання прибутку та не розподіляють його між учасниками [7, с. 461]. Разом з тим, фахові джерела інформують, що фінансовий ринок мобілізує тимчасово вільні кошти фізичних і юридичних осіб, розподіляючи їх на комерційних засадах між секторами економіки для накопичення заощаджень та спрямування в підприємницьку діяльність [8, с.8], тобто його ефективне функціонування можливе лише в умовах ринкової економіки, де більшість фінансових ресурсів залучається підприємцями через механізм купівлі-продажу [9, с. 6].

Попри те, що неприбуткові організації не здійснюють своєї діяльності у сфері підприємництва у традиційному розумінні, вони є повноправними функціональними учасниками фінансового ринку, зокрема завдяки залученню фінансових ресурсів через різноманітні механізми, які активно використовуються для забезпечення їх діяльності та досягнення задекларованих цілей. Відсутність прибуткової складової діяльності таких організацій не виключає їх участі у фінансовому ринку, яка є необхідною для забезпечення стабільності, фінансової ефективності та виконання місій.

Крім того, неприбуткові організації активно використовують різноманітні форми фінансування, а такі фінансові потоки хоч і не являються прибутковими для самих неприбутківців, все ж є елементами фінансового ринку, адже розподіляються і мобілізуються через механізми, подібні до тих, що застосовуються у бізнес-площині. Такі інституції також можуть бути залучені до фінансових ринків у якості інвесторів, хоч у специфічному контексті, який передбачає інвестування акумульованих коштів у різні фінансові інструменти, з метою забезпечення довгострокового зростання своїх ресурсів для виконання соціальних завдань. Таким чином, вони використовують існуючі фінансові інструменти не для задоволення підприємницьких цілей чи отримання прибутку для подальшого розподілу серед учасників, а основною метою є забезпечення стійкості організації та виконання власних місій. Ще однією ознакою причетності неприбуткових організацій до фінансового ринку є їх вплив на економічні та соціальні процеси через участь у якості ініціаторів соціальних інвестицій для забезпечення фінансування проектів, які не отримують достатньої підтримки від традиційних учасників ринку, що сприяє залученню додаткових ресурсів для розвитку важливих ініціатив, і, відповідно, економічному та соціальному розвитку.

Відтак, не зважаючи на те, що неприбуткові організації не є підприємцями в традиційному сенсі, вони функціонують в межах фінансового

ринку, використовуючи ринкові механізми для залучення ресурсів, інвестування, а також для виконання своїх місій та соціальних завдань, що робить їх важливими його учасниками. Зазначимо, що науковець Грищук А.Б. наголошує на унікальних ознаках неприбуткових організацій, які відрізняють її від інших економічних систем, зокрема таких, що стосуються поєднання комерційних і неприбуткових принципів, межі яких є динамічними [10, с. 318].

Неприбуткові організації повинні максимально оперативно реагувати на постійні зміни, що відбуваються на фінансовому ринку, зокрема на коливання економічної ситуації, зміни в законодавстві та нові технологічні тенденції. З метою пристосування до нових фінансових реалій та забезпечення сталого розвитку, враховуючи динамічні економічні умови, такі структури змушені розвивати нові стратегії фінансового управління. Неприбуткові організації не орієнтовані на отримання прибутку, тому адаптація до змін на фінансовому ринку потребує здатності ефективно використовувати доступні фінансові інструменти та механізми залучення ресурсів, що дозволять їм не тільки забезпечити стабільність, але й отримати нові можливості для реалізації своїх місій.

Зміни на фінансовому ринку, зокрема інтеграція нових технологічних рішень, сприяють виникненню інноваційних фінансових інструментів, серед яких різні альтернативні форми фінансування, які відкривають додаткові можливості для неприбуткових організацій та дозволяють залучати фінансові ресурси не лише від традиційних джерел, а й від громадськості та інвесторів, що можуть бути зацікавлені у підтримці соціально важливих ініціатив. Водночас, для успішної адаптації до нових умов ринку, неприбуткові організації повинні постійно переглядати та коригувати свої фінансові стратегії, зокрема щодо залучення фінансування.

Важливий вплив на фінансову діяльність неприбуткових організацій мають також трансформації у законодавчому полі, адаптація до яких є необхідною для забезпечення не лише фінансової стійкості, а й ефективного виконання соціальних завдань. Наприклад, нові податкові преференції, зміни в регулюванні соціальних інвестицій чи реформування існуючих фінансових механізмів підтримки можуть створити нові можливості для отримання ресурсів, що раніше були недоступними або обмеженими.

Таблиця 1 пропонує рекомендовані кроки адаптації неприбуткових організацій до змін на фінансовому ринку, кожен з яких містить ключові заходи, що можуть сприяти ефективному реагуванню на відповідні зміни та оптимізації діяльності таких організацій у нових умовах.

Очевидно, що для неприбуткових організацій важливо не тільки адаптуватися до змін на фінансовому ринку, а також здійснювати активний пошук нових можливостей для залучення фінансування, використовуючи новітні інструменти та механізми, що сприятиме як збереженню стабільності, так і створенню умов для подальшого розвитку та досягнення їх соціальних цілей в умовах постійних змін.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, з метою ефективної адаптації до коливань у фінансово-економічній площині, змін у законодавстві та нових технологічних тенденцій, неприбуткові організації повинні постійно коригувати свої фінансові стратегії, що є необхідною умовою для забезпечення власної фінансової стабільності та успішної реалізації соціальних завдань. Попри відсутність прибуткової складової діяльності, неприбуткові організації є важливими учасниками фінансового ринку, що активно застосовують різноманітні фінансові інструменти та механізми для залучення ресурсів. Інтеграція новітніх технологій та фінансових інструментів, а також використання альтернативних форм фінансування відкриває

Таблиця 1

Етапи адаптації неприбуткових організацій до змін на фінансовому ринку

Етап 1	<i>Аналіз змін у фінансовому середовищі</i>	<ul style="list-style-type: none"> оцінка економічних, законодавчих та технологічних змін; аналіз нових фінансових механізмів та інструментів; визначення потенційних ризиків.
Етап 2	<i>Оновлення фінансових стратегій</i>	<ul style="list-style-type: none"> перегляд фінансових планів; визначення нових шляхів залучення фінансування; накопичення резервів на випадок фінансових криз.
Етап 3	<i>Залучення інноваційних фінансових інструментів</i>	<ul style="list-style-type: none"> застосування новітніх технологій; пошук нових партнерств та встановлення взаємовигідних зв'язків; використання альтернативних фінансових механізмів.
Етап 4	<i>Взаємодія з глобальним фінансовим середовищем</i>	<ul style="list-style-type: none"> підвищення привабливості для міжнародних партнерів; пошук міжнародних грантів та фондів; участь в глобальних ініціативах.
Етап 5	<i>Моніторинг та корекція стратегій</i>	<ul style="list-style-type: none"> відстеження змін на фінансовому ринку; коригування стратегій залучення фінансування; оцінка ефективності заходів та пошук нових можливостей.

Джерело: запропоновано авторами

нові можливості для неприбуткових організацій, допомагаючи залучати ресурси від різних учасників фінансового ринку, включаючи інвесторів і громадськість. Здатність неприбуткових структур адаптуватися до нових законодавчих норм та стандартів є критичною необхідністю, що також сприятиме забезпеченню ефективної та безперервної діяльності. Іншими важливими кроками є оперативна реакція на фінансові зміни і налагодження активного пошуку нових можливостей для залучення фінансування, що забезпечить не тільки стабільність діяльності неприбуткових організацій, але й сприятиме розвитку їх соціальних проєктів та ініціатив.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Смагін В. Л. Економічна сутність фінансового ринку в сучасній системі ринкових відносин. Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. Київ : КНЕУ, 2008. Вип. 20. С. 54–61.
2. Іорґачова М. І., Ковальова О. М., Коцюрубенко Г. М. Фінансовий ринок України: сучасний стан основних сегментів. *Ефективна економіка*. 2021. № 2.
3. Татарин Н. Б., Беднарчук В. В., Млінцова А. О. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (70). № 2. С. 147–152.
4. Клименко О. В. Теоретичне визначення сутності й структури фінансового ринку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 19. С. 42–45.
5. Бормотова М. В., Бондаренко В. В. Дослідження сутності поняття «фінансовий ринок» України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. Вип. 42. С. 200–202.
6. Химич І. Г. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий ринок». Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2018. 171 с.
7. Попадинець Г. Правовий статус неприбуткових організацій у господарській діяльності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 855. С. 458–463.
8. Волгіна Н. О. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий ринок». Харків : ХНАМГ, 2009. 118 с.
9. Еш С. М. Фінансовий ринок: навч. посіб. 2-ге вид. Київ : НУХТ, 2008. 528 с.
10. Гришук А. Б. Роль неприбуткових благодійних організацій у наданні соціальних послуг населенню. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 315–318.

REFERENCES:

1. Smahin V. L. (2008) Ekonomichna sutnist finansovoho rynku v suchasnyy systemi rynkovykh vidnosyn [The economic essence of the financial market in the modern system of market relations]. *Formuvannya rynkovoi ekonomiky: zb. nauk. pr.* Kyiv: KNEU. Vol. 20, pp. 54–61. (in Ukrainian)
2. Iorhachova M. I., Kovalova O. M., Kotsiurubenko H. M. (2021) Finansovyi rynek Ukrainy: suchasnyi stan osnovnykh sehmentiv [Financial market of Ukraine: current state of the main segments]. *Efektivna ekonomika*, no. 2. (in Ukrainian)
3. Tataryn N. B., Bednarchuk V. V., Mlintsova A. O. (2020) Perspektyvy rozvytku finansovoho rynku v Ukraini [Prospects for the development of the financial market in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia*, vol. 31 (70), no. 2, pp. 147–152. (in Ukrainian)
4. Klymenko O. V. (2013) Teoretychne vyznachennia sutnosti y struktury finansovoho rynku [Theoretical definition of the essence and structure of the financial market]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 19, pp. 42–45. (in Ukrainian)
5. Bormotova M. V., Bondarenko V. V. (2013) Doslidzhennia sutnosti poniattia "finansovyi rynek" Ukrainy [Research into the essence of the concept of "financial market" of Ukraine]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 42, pp. 200–202. (in Ukrainian)
6. Khymych I.H. (2018) Oporny konspekt lektsii z dystsypliny "Finansovyi rynek" [Reference notes on lectures on the discipline "Financial Market"]. Ternopil: TNTU im. I. Puliuia, 171 p. (in Ukrainian)
7. Popadynets H. (2016) Pravovyi status neprybutkovykh orhanizatsii u hospodarskii diialnosti [Legal status of non-profit organizations in economic activity]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*. Seriya : Yurydychni nauky, no. 855, pp. 458–463. (in Ukrainian)
8. Volhina N. O. (2009) Konspekt lektzii z dystsypliny "Finansovyi rynek" [Lecture notes on the discipline "Financial Market"]. Kharkiv: KhNAMH. 118 p. (in Ukrainian)
9. Esh S. M. (2008) Finansovyi rynek: Navch. posib. 2-he vyd [Financial Market: Textbook]. Kyiv: NUKhT, 528 p.
10. Hryshchuk A. B. (2023) Rol neprybutkovykh blahodiinykh orhanizatsii u nadanni sotsialnykh posluh naselenniu [The role of non-profit charitable organizations in providing social services to the population]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, no 2, pp. 315–318. (in Ukrainian)